

ÇOCUK KORUMA İLK MÜDAHALE VE DEĞERLENDİRME BİRİMLERİ: BİRİME TESLİM EDİLEN ÇOCUKLARA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

FIRST INTERVENTION AND ASSESSMENT UNITS FOR CHILD PROTECTION: RESEARCH ON CHILDREN BROUGHT TO THOSE UNITS

Özkan Bilgin, Öğr. Gör.

Sosyal Hizmet Bölümü, Gümüşhane Üniversitesi

Elif Nur Yetimoğlu, Sosyal Hizmet Uzmanı

Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi, Trabzon

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Makale Bilgisi / Article Info

Alındı/Received: 14/03/2018

Kabul/Accepted: 08/06/2018

Öz. Bu araştırmanın amacı, Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi (ÇOKİM)'ne teslim edilen çocukların sosyo-demografik özellikleri, duygusal ve davranışsal özellikleri, aile yapısı ve aile ilişkileri, kuruma teslim edilme nedenleri ve yararlandıkları hizmet modellerini ortaya koymaktır. 2014 ve 2015 yıllarında birime teslim edilen çocuklara ait özellikleri betimlemeye çalışan bu araştırma, tarama modeli bir çalışmadır. Yapılan araştırmada, çocukların birime en sık teslim edilme nedeninin evden kaçma, cinsel istismar ve aile içi şiddet olduğu; birime teslim edilen çocukların sigara kullanımı, alkol kullanımı, uyuşturucu madde kullanımı, intihar girişimi ve intiharı düşünme, kendine zarar verme ve evden kaçma şeklinde riskli duygusal ve davranışsal özellikler gösterdiği; birime teslim edilen çocukların en sık yararlandığı hizmet modelinin aileye teslim ve Çocuk Destek Merkezi'ne tertip olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: çocuk istismarı, duygusal ve davranışsal bozukluklar, sosyal hizmet uzmanı, sistem yaklaşımı

Abstract. The aim of this research is to present characteristics of children brought to First Intervention and Assessment Units for Child Protection in terms of sociodemographic, affective and behavioural characteristics; family structure and relationship, reasons for brought and the services offered. The research, which tries to describe the features of the children brought to the relevant department in 2014 and 2015 is a scanning pattern research. According to the research, it was found that the reasons why the children were brought to the relevant departments frequently were elopement, sexual abuse and domestic violence; the children brought to the relevant departments have risky affective and behavioural features such as smoking, drinking alcohol, using drug, suicide attempt and thinking of suicide, self-destruction, elopement; the children brought to the relevant department benefited from the service pattern related to delivery of them to their families and they were referred to the Child Support Centres.

Key Words: child abuse, emotional and behavioural disorders, social worker, system approach.

GİRİŞ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÇHGM)'nün Çocuk Hizmetlerine İlişkin 2012/15 No'lu Genelgesinde Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri (ÇOKİM); "korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında mahkeme kararı alınıncaya ve/veya uygun hizmet modeli belirleninceye kadar barınma ve temel gereksinimleri karşılanmak üzere tüm Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri (ASPİM)'ne bağlı birimler" olarak tanımlanmıştır (Madde 20). Aynı genelgede belirtildiği üzere çocuk, birime kendisi başvuracağı gibi ailesi veya yakınları tarafından da teslim edilebilmektedir. Çocuğun kendisi, ailesi veya yakınları dışında birime başvurması veya getirilmesinin yanı sıra, korunmaya ihtiyacı içerisinde olduğuna kanaat getirilen çocuk, emniyet ve jandarmanın çocuk birimleri veya emniyet ve jandarmanın herhangi bir biriminde ifadesinin alınmasının ardından cumhuriyet savcısının talimatı ile durumunda aciliyet olması durumunda ise herhangi bir talimat beklenmeksizin birime teslim edilebilir. Birime teslim edilen çocuk hakkında, ilgili mahkemeye başvurularak 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (Ç.K.K.)'na göre acil korunma kararı talep edilir. Bu süre içerisinde Ç.K.K.'ye göre talep edilen acil korunma kararı haricinde 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu (S.H.K.)'na göre acil valilik onayı alınarak çocuk hakkında bir aylık geçici korunma kararı da alınmaktadır. Bu onay, S.H.K.'ye göre bir aylık acil korunma kararı anlamına gelmektedir. Bu onay, ilgili kanunda tanımlanan korunmaya muhtaç çocuğun uygun kuruma tertibi yapılanaya kadar bu birimde koruma altında bulundurulması iznini de kapsamaktadır.

Çocuk Koruma Sisteminde İlk Müdahale

Çocuk Koruma İlk Müdahale Birimi (ÇOKİM) ilk olarak, 2009 yılında yayımlanan Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri (KBRM) Yönetmeliği'nde, sonrasında ise 2010 yılında yayımlanan Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ile Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri (KBRM/BSRM) Yönetmeliği'nde S.H.K'nin 21'inci maddesi ile Ç.K.K.'nin 5'inci, 6'ncı ve 9'uncu maddeleri gereği Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)'na bildirilen çocuklara sunulacak hizmet modeli belirleninceye kadar, kız ve erkeklerin ayrı bölümlerde barındırıldıkları birim olarak tanımlanmıştır (4/1-ç Maddesi). Yönetmeliklerde SHÇEK

Genel M¼d¼rl¼đ¼'n¼n onayı ile ocuk Koruma İlk M¼dahale Birimi adı altında birimler aılabileceği belirtilmiştir. Yine aynı y¼netmelikte ocuk Koruma İlk M¼dahale Birimi (M¼lga)'ne kabul edilen çocuklar hakkında, İlçe/İl Sosyal Hizmetler M¼d¼rl¼đ¼ (M¼lga)'nce çocuğun kabul tarihini takip eden ilk beş iş g¼n¼ içerisinde gerekli sosyal inceleme yaptırılarak, uygun hizmet modelinin belirleneceği belirtilmiş ve bu amaçla aileler ile bağlantı kurulacağı, gerekirse ilk rehabilitasyon/iyileştirme çalışmalarının başlatılacağı, kurum içi veya kurumlar arası havale işlemlerinin gerçekleştirilebileceği, birimde kalan çocuklar hakkında uygun hizmet modeli belirleninceye kadar çocukların gelişim ¼zellikleri, yaş ve cinsiyetleri dikkate alınarak farklı b¼l¼mlerde barındırılacağı ve temel gereksinimlerinin karşılanacağı belirtilmiştir.

633 sayılı Kanun H¼km¼nde Kararname ile ASPB'nin kurulması sonrasında SHÇEK m¼lga edilerek, ASPB b¼nyesinde kurulan ocuk Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼đ¼'n¼n g¼rev ve hizmet alanında varlığını s¼rd¼ren ocuk Koruma İlk M¼dahale Birimleri, ocuk Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼đ¼'n¼n ocuk Hizmetlerine İlişkin 2015 yılındaki Genelgesi ile "ocuk Koruma İlk M¼dahale ve Değerlendirme Birimi (OKİM)" adı altında hizmet vermeye başlamıştır. Bu genelgeye g¼re ASPİM'e bağlı OKİM'in kız ve erkek çocuklar için yatılı olarak en az 6 kapasite ile hizmete açılması, s¼z konusu birimlerin ihtiyaç duyulması halinde kapasitesinin en fazla 20'ye çıkartılması, birimlerin çocukların geliş nedenlerine g¼re ayrı b¼l¼mler halinde d¼zenlenmesi, ilde 0-6 yaş ocuk yuvası bulunması durumunda bu yaş grubunda olan çocukların ocuk yuvasına yerleştirilmesi ve hizmet verecek birimin kapasitesine g¼re; birim sorumlusu, sosyal çalışmacı, psikolog, ocuk gelişimci, ocuk eğiticisi, ¼đretmen, hemşire, yurt y¼netim memuru ile b¼ro memuru, g¼venlik g¼revlisi, bakım, temizlik elemanı vb. personelin g¼revlendirilmesi belirtilmiştir.

Genelgeye g¼re; yine birimle ilgili olarak korunma ihtiyaı olan veya suça s¼r¼klenen çocuklar hakkında; S.H.K.'nin 22'nci maddesi gereğince çocuğun birime geldiği tarihte mahalli m¼lki amirden gerekli onayın alınması, .K.K.'nin 9'uncu maddesi gereğince en geç 5 g¼n içinde ilgili mahkemeye m¼racaat edilerek acil korunma kararı talep edilmesi ve ocuk hakkında mahkeme kararı alınıncaya kadar en fazla 8 g¼n bu birimde kalması ¼ng¼r¼lm¼řt¼r. Birimde ocukların bakım ve temel ihtiyaçlarının karşılanarak birime kabul¼ sırasında, sağlık kontrollerinin yaptırılması;

psikiyatri, madde bağımlılığı, bulaşıcı ve süregen hastalıkların tedavisi için ivedilikle sağlık tedbiri kararının alınması gerektiği belirtilmiştir. Birimin temel misyonu olarak meslek elemanı tarafından geciktirilmeksizin çocukla yapılacak ön görüşme ile psiko-sosyal değerlendirmesinin yapılması, aile ve sosyal çevresine ilişkin sosyal inceleme sürecinin başlatılması ve çocuğa ilişkin bireysel uygulama planının oluşturulması, adli sürecin takibinin yapılması, mahkeme kararı doğrultusunda çocuğun durumuna en uygun hizmet uygulamasının gerçekleştirilmesi, çocuğun durumuna uygun hizmet modelinin aynı il içinde bulunmaması halinde çocuğun nakli için konunun ÇHGM'ye bildirilmesi, bu talebin bakanlıkça gecikmeksizin karara bağlanarak ASPİM'e gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Birime başvuru ve çocuk kabulünde cumhuriyet savcılığınca veya çeşitli yollarla durumu ASPİM'e bildirilen çocukların ÇOKİM'e yerleştirilmesi, 0-6 yaş gurubu çocukların ise durumuna uygun kuruluşa kabullerinin sağlanması, durumlarının ivedilikle değerlendirilerek uygun hizmet modelinin belirlenmesi ve uygulanması, çocuk hakkında yapılan sosyal inceleme sonrası çocuğun durumuna göre Ç.K.K.'nin 5 ve 9'uncu maddeleri veya S.H.K.'nin 21 ile 25'inci maddeleri uyarınca çocuk hakkında öncelikle sağlık, eğitim ve danışmanlık tedbirlerinin değerlendirilmesi, bakım tedbirinin bu kapsamda son seçenek olarak düşünülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Birimin yakın tarihine bakıldığında, 2009 yılındaki KBRM ve 2010 yılındaki KBRM/BSRM yönetmeliğinde birime gelen çocuklar hakkında teslim edildiği tarihten itibaren 5 (beş) gün içinde mesleki çalışmaların yapılması ve hizmet modelinin belirlenmesi, bu süre içerisinde çocuğa yönelik ilk rehabilitasyon çalışmalarının başlatılabileceği belirtilmiştir. 2015 yılındaki ÇHGM'nin genelgesinde ise, birime çocuğun teslim edilmesinin ardından mesleki çalışmaların başlatılarak 8 (sekiz) gün içinde çocuk hakkında uygulanacak sosyal hizmet modelinin belirlenmesi ve çocuğun bu birimde en fazla 8 (sekiz) gün kalması öngörülmüştür. Bu süre zarfında yapılacak çalışmalar ilk müdahaleleri ve değerlendirmeleri tanımlayan çalışmalar olarak belirlenmiştir. Bu süre zarfında yapılacak çalışmalar içerisinde rehabilitasyon çalışmalarına başlanması belirtilmemiş, çocuğun yararlanacağı hizmet modeli belirleninceye kadar gerekli değerlendirme ve mesleki kanaatin oluşmasına yönelik mesleki iş ve işlemlerin tamamlanması belirtilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

ASPİM'e bağlı hizmet veren OKİM'de yapılan bu araştırmanın amacı:

1. 2014 ve 2015 yıllarında, birime teslim edilen çocukların sosyo-demografik özellikleri ile ebeveynlerine ait sosyo-demografik özellikler, aile yapısı ve aile özelliklerine ait bilgileri ortaya koymak,
2. Birime teslim edilen çocukların, birime teslim edilmeden önce göstermiş olduğu riskli duygusal ve davranışsal özellikleri tanımlamak,
3. Birime teslim edilen çocukların, birime teslim edilmeden önce ve birime teslim edildikten sonra almış olduğu ruhsal bozukluk tanıları ve gördüğu tedavi şekilleri ve süresine ait bilgileri tanımlamak,
4. Birime teslim edilen çocukların teslim edilme nedenlerini tanımlamak,
5. Birime teslim edilen çocuklar hakkında .K.K. ve S.H.K.'ye göre alınan koruyucu ve destekleyici tedbir türlerini belirlemek ve
6. Birime teslim edilen çocukların yararlandıkları hizmet modelini belirlemektedir.

Bu kapsamda, yapılan araştırma birime teslim edilen çocuklara ait sosyo-demografik özellikler, duygusal ve davranışsal özellikler, ebeveyn özellikleri ve aile yapısına ait özellikler, ruhsal özellikler, alınan yasal tedbirler ve belirlenen hizmet modellerini tanımlaması açısından önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmada araştırmacılar tarafından hazırlanan anket soruları, OKİM'e teslim edilen çocuklara ilişkin dosya bilgilerinden elde edilecek verilerle doldurulmuştur. 2014 ve 2015 yıllarında teslim edilen çocuklara ilişkin dosya bilgilerinde yer alan ifade tutanakları, iddianame örnekleri, görüşme raporları, sosyal inceleme raporları, sağlık kuruluşları tarafından verilen muayene ve tanı raporları çocuğa ait herhangi bir kimlik bilgisine yer verilmeden taranarak anket sorularına cevap alınmıştır. Araştırma duruma veya olaya hiçbir şekilde müdahale etmeden, basitçe soruların yanıtlarını arayarak mevcut durumu ortaya koymayı amaçlayan tarama türünde bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırma örneklemini Türkiye evreninde bulunan bir ilde ASPİM'e bağlı olarak hizmet veren OKİM'e 2014 ve 2015 yıllarında teslim edilen 7-12 yaşa grubu erkek/kız ve 13-18 yaş grubu kız çocuklardan oluşmaktadır. Araştırma örnekleminde bu tür bir

yaş ve cinsiyet sınırlamasının belirlenmesinin nedeni, birime teslim edilen çocukların yaş aralığı ve cinsiyet özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma, araştırmacılar tarafından oluşturulan 57 soruluk araştırma anketi sorularına cevaplar aranarak yapılmıştır. Araştırma kapsamında çocuklarla yapılacak herhangi bir görüşme bulunmamaktadır. Çocuklara ait dosya içerisinde bulunan ifade tutanakları, savcılıkça düzenlenen iddianame örnekleri, görüşme raporları, sosyal inceleme raporları, sağlık kuruluşları tarafından verilen muayene ve tanı raporları taranarak, araştırma anketi soruları cevaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

ASPB Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı'nın 13.04.2016 tarih 48942 sayılı izni doğrultusunda her çocuğa ait dosya bilgileri (ifade tutanakları, savcılıkça düzenlenen iddianameler, görüşme raporları, sosyal inceleme raporları, sağlık kuruluşları tarafından verilen muayene ve tanı raporları) taranarak araştırmacılar tarafından yapılmıştır. 2016 yılında tamamlanan çalışma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan yayım izni beklenildiğinden 2018 yılında yayıma sunulabilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar araştırma makalesi halinde ASPB Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı'nın 08.03.2018 tarih ve E.27806 sayılı izni ile yayımlanmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.0 programı kullanılarak betimleyici istatistikler çıkarılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Yıllara göre birime teslim edilen çocuk sayısı ve çocukların yaş /eğitim durumlarına ait bilgiler

Değişkenler			Sayı (n)	Yüzde (%)
Yıl	Kız	Erkek		
2014 yılı	37	-	37	46,8
2015 yılı	39	3	42	53,2
Yaş dağılımı				
7-12 yaş arası erkek			3	3,8
7-12 yaş arası kız			5	6,3
13-15 yaş arası kız			30	37,9
16-18 yaş arası kız			41	51,8
Eğitim durumu				
Örgün eğitime devam			53	67,1
Açık öğretime devam			10	12,7
Devamı bulunmamakta			16	20,3
Toplam			79	100

Araştırma kapsamındaki ÇOKİM'e 2014 ve 2015 yıllarında toplam 79 çocuk teslim edilmiştir. Çocukların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 2014 yılında birime teslim edilen çocukların tamamının kız çocuk olduğu (37 çocuk), 2015 yılında birime teslim edilen çocukların (42 çocuğun) 39'unun kız çocuk, 3'ünün erkek çocuk olduğu bulunmuştur. Yaş dağılımına bakıldığında her iki yılda toplam olmak üzere 7-12 yaş arası 3 erkek çocuk, 7-12 yaş arası 5 kız çocuk, 13-15 yaş arası 30 kız çocuk ve 16-18 yaş arası 41 kız çocuğun teslim edildiği bulunmuştur. Birime teslim edilen çocukların eğitim durumuna bakıldığında, yine her iki yılda teslim edilen toplam çocukların %67,1'inin (53 çocuk) örgün eğitime devam ettiği, %12,7'sinin (10 çocuk) açık öğretim şeklinde eğitimine devam ettiği, %20,3'ünün (16 çocuk) ise eğitime devam etmediği bulunmuştur.

Tablo 2. Çocukların aile yapısı ve aile ilişkilerindeki son duruma ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Aile yapısı		
Çekirdek aile	52	65,8
Tek ebeveyn	20	25,3
Üvey anne/baba	6	7,6
Diğer	1	1,3
Aile özelliği		
Anne-baba birlikte	47	59,5
Boşanma/ayrı yaşama	22	27,8
Ebeveyn ölümü	5	6,3
Cezaevinde/tutukluluk	3	3,8
Herhangi bir bilgi yok	1	1,3
Diğer	1	1,3
Aile ilişkileri		
Sağlıklı ilişki	7	8,9
Çatışmalı ilişki	66	83,5
Seyrek görüşme	6	7,6
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocukların aile yapısı, aile özelliği ve aile ilişkileri ayrı ayrı değerlendirildiğinde, her iki yılda teslim edilen çocukların %65,8'inin (52 çocuk) çekirdek aile, %25,3'ünün (20 çocuk) tek ebeveynli aile yapısına sahip olduğu ve %7,6'sının (6 çocuk) üvey anne/babasının olduğu; %59,5'inin (47 çocuk) anne-babasının birlikte yaşadığı, %27,8'inin (22 çocuk) anne-babasının boşandığı veya ayrı yaşadığı, %6,3'ünün (5 çocuk) ebeveynlerinden en az birinin vefat ettiği, %3,8'inin (3 çocuk) ebeveynlerinden en az birisinin cezaevinde tutuklu bulunduğu veya hüküm giydiği; %8,9'unun (7 çocuk) ailesi ile sağlıklı ilişkilerinin olduğu, %83,5'inin (66 çocuk) ailesiyle ilişkisinde çatışmalar yaşadığı, %7,6'sının (6 çocuk) ailesi ile seyrek ilişki kurduğu bulunmuştur.

Tablo 3. Çocukların annelerine ait özellikler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Öz veya üvey olma durumu		
Öz	72	91,1
Üvey	5	6,3
Diğer	2	2,5
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	8	10,1
İlkokul mezunu	51	64,6
Ortaokul mezunu	5	6,3
Lise mezunu	12	15,2
Üniversite mezunu	-	-
Diğer	3	3,8
Ruhsal bozukluğa sahip olma		
Var	3	3,8
Yok	73	92,4
Diğer	3	3,8
Alkol kullanımı		
Evet	-	-
Hayır	76	96,2
Diğer	3	3,8
Madde kullanımı		
Evet	-	-
Hayır	76	96,2
Diğer	3	3,8
Toplam	79	100

Her iki yılda birime teslim edilen çocukların annelerine ait sosyo-demografik özellikler ve bazı duygusal ve davranışsal özelliklere bakıldığında çocukların %91,1'inin (72 çocuk) annesinin öz olduğu, %6,3'ünün (5 çocuk) annesinin üvey olduğu; annelerin %10,1'inin (8 kişi) okuryazar olmadığı, %64,6'sının (51 kişi) ilkokul mezunu olduğu, %6,3'ünün (5 kişi) ortaokul mezunu olduğu, %15,2'sinin (12

kişi) lise mezunu olduğu ve üniversite mezunu anne olmadığı; annelerin %3,8'inin (3 kişi) en az bir ruhsal bozukluk tanısına sahip olduğu; annelerin hiçbirinde alkol ve madde kullanımının olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4. Çocukların babalarına ait özellikler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Öz veya üvey olma durumu		
Öz	73	92,4
Üvey	1	1,3
Diğer	5	6,3
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	1	1,3
İlkokul mezunu	54	68,4
Ortaokul mezunu	3	3,8
Lise mezunu	17	21,5
Üniversite mezunu	2	2,5
Diğer	2	2,5
Ruhsal bozukluğa sahip olma		
Var	4	5,1
Yok	69	87,3
Diğer	6	7,6
Alkol kullanımı		
Evet	19	24,1
Hayır	54	68,4
Diğer	6	7,6
Madde kullanımı		
Evet	5	6,3
Hayır	68	86,1
Diğer	6	7,6
Toplam	79	100

Her iki yılda birime teslim edilen çocukların babalarına ait sosyo-demografik özellikler ve bazı duygusal ve davranışsal özelliklere bakıldığında çocukların %92,4'ünün (73 çocuk) babasının öz olduğu, %1,3'ünün (1 çocuk) babasının üvey olduğu; babaların %1,3'ünün (1 kişi) okuryazar olmadığı, %68,4'ünün (54 kişi) ilkokul mezunu olduğu, %3,8'inin (3 kişi) ortaokul mezunu olduğu, %21,5'inin (17 kişi) lise mezunu olduğu ve %2,5'inin (2 kişi) üniversite mezunu olduğu; babaların %5,1'inin (4 kişi) en az bir ruhsal bozukluk tanısına sahip olduğu; %24,1'inin (19 kişi) alkol kullanımının ve %6,3'ünün (5 kişi) madde kullanımının olduğu bulunmuştur.

Tablo 5. Çocukların ÇOKİM'e teslim edilmeden önce kiminle/kimlerle yaşadığına ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kiminle yaşadığı		
Ailesi ile	62	78,5
Evlat edinildiği	3	3,8
Kurum bakımında	8	10,1
Akraba/yakınları ile	4	5,1
Diğer	2	2,5
Toplam	79	100

Her iki yılda birime teslim edilen çocukların, teslim edilmeden önce kimlerle veya nerede yaşadığına bakıldığında çocukların %78,5'inin (62 çocuk) aile ile birlikte yaşadığı, %3,8'inin (3 çocuk) evlat edinildiği ailesi/koruyucu ailesi yanında yaşadığı, %10,1'inin (8 çocuk) kurum bakımında kaldığı, %5,1'inin (4 çocuk) akraba/yakınları yanında yaşadığı bulunmuştur. Birime teslim edilmeden önce kurum bakımında kaldığı belirlenen çocuklar, korunma kararlı çocuklar olup kuruluşu izinsiz terk eden ve bu nedenle ÇOKİM'e teslim edilen çocuklardır.

Tablo 6. Çocukların ÇOKİM hizmeti kapsamındaki geçmişine ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
ÇOKİM kapsamında teslim		
Evet	15	19
Hayır	64	81
Teslim edilme sayısı		
Bir kez	70	88,6
İki kez	7	8,9
Üç kez	2	2,5
Tedbir Kararı		
Var	20	25,3
Hayır	59	74,7
Toplam	79	100

Her iki yılda birime teslim edilen çocukların geçmiş yaşantısına ait bilgilere bakıldığında çocukların %19'unun (15 çocuk) daha önce ÇOKİM'e veya ÇOKİM hizmeti kapsamında başka bir birime/kuruluşa teslim edildiği; birime teslim edilme sayısına bakıldığında çocukların %88,6'sının (70 çocuk) bir kez, %8,9'unun (7 çocuk) iki kez, %2,5'inin (2 çocuk) üç kez ÇOKİM hizmeti kapsamında birime teslim edildiği; teslim edilen çocukların %25,3'ü (20 çocuk) hakkında Ç.K.K.'ye göre koruyucu ve destekleyici en az bir tedbir kararı (danışmanlık, eğitim, bakım ve sağlık tedbiri) olduğu bulunmuştur.

Tablo 7. *Diğer aile bireyelerine m¼dahale ve OKİM'den daha ¼nce hizmet alımına ait bilgiler*

Değişkenler	Sayı (n)	Y¼zde (%)
Diğer aile ¼yelerine m¼dahale		
Evet	13	16,5
Hayır	66	83,5
Daha ¼nce hizmet alımı		
Evet	22	27,8
Hayır	57	72,2
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocuklarla ilgili mesleki çalışma s¼recinde diğer aile bireyelerine (kardeşlere ve anneye) sosyal hizmet m¼dahalesi gerekli g¼r¼lebilmekte, .K.K. ve Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin ¼nlenmesine Dair Kanun kapsamında koruyucu, destekleyici ve ¼nleyici bazı tedbir kararları alınabilmektedir. Bu kapsamda her iki yılda birime teslim edilen çocukların %16,5'inin (13 ocuk) aile bireyelerine sosyal hizmet m¼dahalesinde bulunulmuştur. Birime teslim edilen çocuklar ve aileleri ASPB'nin sunduğu çeşitli sosyal hizmetlerden yararlanmış veya yararlanmakta olan bireyeler olabilmektedirler. Bu hizmetler sosyal ve ekonomik destek, engelli evde bakım desteği, aile içi Şiddet yaşanması nedeni ile Şiddet mağdurlarına sunulan koruma hizmetleri ve danışmanlık hizmetleri gibi hizmetler olabilmektedir. Yapılan araştırmada birime teslim edilen çocukların %27,8'inin (22 ocuk) kendisi veya aile bireyelerinin ASPB'den hizmet aldığı veya halen almakta olduğu bulunmuştur.

Tablo 8. Çocukların ÇOKİM'e gelmeden önce kaçma davranışına ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evden kaçma		
Evet	35	44,3
Hayır	40	50,6
Diğer	4	5,1
Kurum bakımından kaçma		
Evet	10	12,7
Hayır	4	5,1
Kurum bakımında kalmamıştır	65	82,3
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocuklarda sıklıkla gözlemlenen bazı davranışlar arasında evden kaçma veya koruma altında bulunduğu kuruluşu izinsiz terk etme/kaçma davranışı olduğu gözlemlenmektedir. Yapılan araştırmada birime gelmeden önce, her iki yılda teslim edilen çocukların %44,3'ünün (35 çocuk) evden kaçma davranışı gösterdiği, %12,7'sinin (10 çocuk) koruma altında olduğu/kayıtlı bulunduğu kuruluşu izinsiz terk ettiği/kaçma davranışı gösterdiği bulunmuştur.

Tablo 9. *ÇOKİM'e teslim edilmeden önce çocukların bazı davranışları ve duygusal özelliklerine ait bilgiler*

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sigara		
Evet	21	26,6
Hayır	58	73,4
En az bir kez alkol		
Evet	18	22,8
Hayır	61	77,2
En az bir kez uyuşturucu		
Evet	7	8,9
Hayır	72	91,1
En az bir kez intihar girişimi/ düşünme		
Evet	30	38
Hayır	49	62
En az bir kez kendine zarar verme		
Evet	26	32,9
Hayır	53	67,1
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocuklar riskli davranışlar ve duygusal rahatsızlıklar gösterebilmektedir. Yapılan araştırmada her iki yılda birime teslim edilen çocukların %26,6'sının (21 çocuk) sigara kullandığı, %22,8'inin (18 çocuk) en az bir kez alkol kullandığı, %8,9'unun (7 çocuk) en az bir kez uçuucu/uyuşturucu madde kullandığı, %38'inin (30 çocuk) intiharı düşündüğü veya en az bir kez intihar girişiminin olduğu, %32,9'unun (26 çocuk) en az bir kez kendine zarar verme davranışının olduğu bulunmuştur.

Tablo 10. Çocukların ÇOKİM'e teslim edilmeden önce ruh sağlığına ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Tanı		
Evet, bulunmakta	9	11,4
Hayır, bulunmamakta	66	83,5
Diğer	4	5,1
Toplam	79	100
ÇOKİM'den önceki tanısı (n=79)		
Depresif bozukluk	4	5
Anksiyete bozukluğu	2	2,5
Davranım bozukluğu	3	3,7
Dürtü kontrol bozukluğu	1	1,2
Herhangi bir tanısı yok	70	87,5
Tanı alanların tedavisi (n=9)		
Tedavi görmüştür	2	22,2
Halen görmektedir	4	44,4
Tanı almış tedavi görmemiştir	3	33,3

Not: Bir çocuğun birden fazla tanısı ve tedavi yöntemi olabilmektedir.

Birime teslim edilen çocuklarla yapılan görüşme ve edinilen bilgilerle çocukların ruh sağlıklarına ait bilgiler elde edilmektedir. Yapılan araştırmada her iki yılda birime teslim edilen çocukların %11,4'unun (9 çocuk) ruhsal bozukluğa sahip olduğu ve en az bir tane tanı aldığı psikiyatrik rahatsızlığının olduğu; çocukların %5'inin (4 çocuk) depresif bozukluk, %2,5'inin (2 çocuk) anksiyete bozukluğu, %3,7'sinin (3 çocuk) davranım bozukluğu ve %1,2'sinin (1 çocuk) dürtü kontrol bozukluğunun olduğu; tanı alan çocukların %22,2'sinin (2 çocuk) psikiyatrik tanısı doğrultusunda tedavi gördüğü, %44,4'ünün (4 çocuk) psikiyatrik tanısı doğrultusunda halen tedavi gördüğü, %33,3'ünün (3 çocuk) ise psikiyatrik tanısı olmasına rağmen herhangi bir tedavi görmediği bulunmuştur.

Birime teslim edilen bir çocuğa ait vaka öyküsü:

"K.A. 17 yaşına bir kız çocuğudur. Annesiyle yaşadığı tartışma sonucu evden izinsiz ayrılmıştır. Lise eğitimine devam eden K.A.'nın anne ve babası, babanın alkol

bağımlısı olması ve aile içinde Őiddetli geğimsizlik yaŐanması nedeniyle boŐanmıŐtır. K.A.; annesi, 9 yaŐındaki erkek kardeŐi ve anneannesiyle birlikte aynı evde yaŐamaktadır. Anne, asgari ücretle bir iŐte çalıŐıp evin geğimini sağlamaktadır. Babanın çocukları ve eŐiyle herhangi bir iletiŐimi, sosyal ve ekonomik olarak herhangi bir desteği bulunmamaktadır. K.A. uzun bir sũredir ev içinde annesi ve kardeŐine karŐı öfkeli davranışlar sergilemeye, gergin ve saldırgan bir tutum gōstermeye ve eve geç saatlerde gelmeye baŐlamıŐtır. Evde bulunduğu ilaçları içerek iki kez intihar giriŐimde bulunan K.A., dōrt gũn önce evde annesiyle tartışma yaşamış ve evden kaçmıŐtır. Evden kaçtıktan dōrt gũn sonra bulunan K.A., ocuk Őube Mũdũrlũđũ'nde ifadesinin alınmasının ardından "evden kaçması ve cinsel istismara uğraması" gerekçesiyle OKİM'e teslimi sađlanmıŐtır.

K.A. baskı, zorlama ve tehdit edilme ile 2-3 yıldır sayısını dahi bilmediği farklı kiŐilerce cinsel istismara uđratılmıŐtır. K.A., gōrũntũ ve video kayıtları ile Őantaj yapılması ve tehdit edilmesi nedeniyle istismara karŐı koyamamıŐ, ailesi ve yakınlarına istismar olayını aıklayamamanın verdiği psikolojik baskı, stres ve olayın yarattığı travma nedeniyle çeşitli dōnemlerde alkol ve esrar kullanımına yōnelmiŐtir. K.A., cinsel istismar dōngũsũnũn ũstesinden gelememesi ve istismarı sona erdirememesi nedeniyle ölmũ çıkıŐ yolu olarak gōrmũŐ ve iki kez intihar girişiminde bulunmuştur. Yaşadığı istismar sũrecinde, K.A.'da gōrũlen duygusal ve davranışsal deđiŐiklikler, eve geç saatlerde gelme, artan maddi harcamalar ve intihar girişimi Şeklinde kendini gōstermiŐ ancak riskli davranıŐlarının ardındaki neden ailesi tarafından fark edilememiŐtir."

Vaka örneğinde gōrũldũđũ üzere birime teslim edilme nedeni birden fazla olay ve fiilden kaynaklı olabilmektedir. AŐađıdaki tabloda birime teslim edilen çocukların, teslim edilme nedenlerine ait dağlım verilmektedir.

Tablo 11.Çocukların ÇOKİM'e teslim edilme nedenlerine ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Teslim edilme nedeni (n=79)		
Evden kaçma	50	63,3
Cinsel istismar	26	32,9
Aile içi şiddet (cinsel harici)	15	19
Kuruluşu izinsiz terk	8	10,1
Ergen hamileliği	3	3,8
Ebeveyn terki	3	3,8
Ebeveynin cezaevine girmesi	2	2,5

Not: Bir çocuğun birime teslim edilme nedeni birden fazla olabilmektedir.

Birime teslim edilen çocuklar çeşitli nedenlerle ihmal ve istismar mağduru olmuş ya da riskli duygusal ve davranışsal rahatsızlıklar yaşamaları nedeni ile aile ve sosyal çevresine uyum sorunu yaşamış çocuklar olabilmektedir. Çocukların birime teslim edilme nedenleri istismar ve ihmalin mağduru olması ya da Tablo 9'da belirtilen bulgularla bağlantılı riskli duygusal ve davranışsal bozukluklar yaşamaları olabilmektedir. Bir veya birden fazla, çeşitli nedenlerle Ç.K.K. kapsamında "korunmaya ihtiyacı olan çocuk" kapsamında olduğu düşünülen çocuklar, haklarında sosyal inceleme ve mesleki görüşmeler yapılarak gerekli koruyucu ve destekleyici tedbirlerin (danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık, barınma) alınması ve uygulanacak sosyal hizmet müdahalesinin belirlenmesi amacıyla ÇOKİM'e teslim edilmektedirler. Bu kapsamda, yapılan araştırmada her iki yılda birime teslim edilen çocukların %63,3'ü (50 çocuk) evden kaçma, %32,9'u (26 çocuk) cinsel istismar, %19'u (15 çocuk) cinsel şiddet dışında aile içi şiddet, %10,1'i (8 çocuk) kayıtlı olduğu ve koruma altında bulunduğu kuruluşu izinsiz terk/kaçma, %3,8'i (3 çocuk) ergen hamileliği, %3,8'i (3 çocuk) ebeveynleri tarafından terk edilmesi ve %2,5'i (2 çocuk) ebeveynlerinden en az birinin cezaevine girmesi/tutuklanması nedeniyle birime teslim edildikleri bulunmuştur.

Evden kaçma davranışı bazı durumlarda istismar ve ihmalin sonucu olabilmektedir. Birime evden kaçması nedeniyle teslim edilen 50 çocuğun %28'inin (14

çocuk) cinsel istismara uğramış olması, evden kaçma davranışının çocuğun uğradığı istismarın bir sonucu olduğunu göstermektedir.

Tablo 12. Çocukların ÇOKİM'e gelmeden sağlık muayenesi ve bulgulara ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sağlık muayenesi		
Yapılmıştır	74	93,7
Yapılmamıştır	5	6,3
Bedensel bulgu (darp, cebir)		
Evet, rastlanmıştır	17	21,5
Hayır, rastlanmamıştır	57	72,2
Toplam	79	100

Birime kolluk tarafından (emniyet ve jandarma birimleri) teslim edilen çocuklar Çocuk Koruma Kanunu'na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 14./4. maddesi gereğince sağlık kontrolünden geçirilmekte ve bedensel muayeneleri yapılarak alınan darp ve cebir raporu ile teslim edilmektedir. Yasal bir zorunluluk olan bu uygulama araştırıldığında her iki yılda birime teslim edilen çocukların %93,7'sinin (74 çocuk) sağlık muayenesinin yapıldığı, %6,3'ünün (5 çocuk) sağlık muayenesinin yapılmadığı bulunmuştur. Sağlık muayenesi yapılan çocukların %21,5'inde (17 çocuk) darp ve cebir izine rastlanıldığı, %72,2'sinde (57 çocuk) darp ve cebir izine rastlanılmadığı bulunmuştur.

Tablo 13. Çocukların ÇOKİM'de yapılan ruhsal muayenesi ve sağlık durumlarına ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ruhsal muayene		
Evet, yapıldı	30	38
Hayır, yapılmadı	49	62
Toplam	79	100
Ruhsal bozukluk tanısı (n=79)		
Travma sonrası stres bozukluğu	6	7,2
Depresif bozukluk	9	10,8
Anksiyete bozukluğu	5	6
Davranım bozukluğu	4	5
Akut stres bozukluğu	1	1,2
Dürtü kontrol bozukluğu	1	1,2
Tedavi durumu (n=79)		
Ayakta psikiyatrik tedavi	21	26,5
Yatılı psikiyatrik tedavi	-	-

Not: Bir çocuğun birden fazla tanısı ve tedavi yöntemi olabilmektedir.

Birime teslim edilen çocuklar birimde görevli uzman tarafından değerlendirilmekte, gerekli görülmesi durumunda duygusal ve davranışsal bozukluk belirtisi gösteren çocukların sağlık kuruluşlarında ruhsal muayenesi yaptırılmaktadır. Bu kapsamda yapılan araştırmada her iki yılda birime teslim edilen çocukların %38'inin (30 çocuk) sağlık kuruluşlarında ruhsal muayenesinin yaptırıldığı, %62'si (49 çocuk) için ruhsal muayeneye gerek görülmediği ve bu nedenle ruhsal muayene yaptırılmadığı bulunmuştur. Her iki yılda birime teslim edilen çocukların ilk teslim edildiği andaki tanı alma yüzdesi %11,4 (9 çocuk) iken, birimde kaldığı süre zarfında yaptırılan ruhsal muayenesi sonrası tanı alma yüzdesi %26,5 (21 çocuk) olarak bulunmuştur. Ruhsal muayenede birden fazla psikiyatrik tanı alabilen çocukların %7,2'sinin (6 çocuk) travma sonrası stres bozukluğu, %10,8'inin (9 çocuk) depresif bozukluk, %6'sının (5 çocuk) anksiyete bozukluğu, %5'inin (4 çocuk) davranım bozukluğu, %1,2'sinin akut stres bozukluğu ve %1,2'sinin dürtü kontrol

bozukluğu tanısı aldığı bulunmuştur. Ruhsal muayene doğrultusunda psikiyatrik tanı alan çocukların başlatılan tedavilerine bakıldığında, psikiyatrik tanı alan çocukların tamamının (21 çocuk) ayakta psikiyatrik tedaviye başlatıldığı bulunmuştur.

Tablo 14. ÇOKİM'e teslim edilen çocuklar hakkında alınan ilk tedbire ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Alınan ilk tedbirin türü		
Acil korunma kararı (Ç.K.K.)	55	69,6
Bakım tedbiri (Ç.K.K.)	1	1,3
Korunma kararı (S.H.K.)	1	1,3
Acil valilik onayı (S.H.K.)	15	19
Bakım tedbiri bulunmakta	7	8,9
Toplam	79	100

Her iki yılda birime teslim edilen çocuklar hakkında alınan ilk tedbir türü %69,6'sında (55 çocuk) acil korunma kararı (Ç.K.K.), %1,3'ünde (1 çocuk) bakım tedbiri (Ç.K.K.), %1,3'ünde korunma kararı (S.H.K.) ve %19'unda (15 çocuk) acil valilik onayı (S.H.K.) ile alınan bir aylık korunma kararıdır. Her iki yılda birime teslim edilen çocukların %8,9'u (7 çocuk) hakkında bakım tedbiri kararı bulunduğundan, bu çocuklar hakkında bulunan tedbir kararının değiştirilmesine veya ek bir tedbir alınmasına gerek görülmeden kayıtlı olduğu kuruluşlara teslim edilmişlerdir.

Tablo 15. Değerlendirmenin ardından alınan koruyucu ve destekleyici tedbir türü

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Tedbir türleri (n=79)		
Danışmanlık tedbiri (Ç.K.K.)	39	49,4
Eğitim tedbiri (Ç.K.K.)	3	3,8
Bakım tedbiri (Ç.K.K.)	23	29,1
Sağlık tedbiri (Ç.K.K.)	20	25,3
Barınma tedbiri (Ç.K.K.)	-	-
Korunma kararı (S.H.K.)	-	-
Herhangi bir tedbir alınmadı	1	1,3

Not: Bir çocuk hakkında birden fazla tedbir alınabilmektedir.

Birimde kaldığı süre zarfında sosyal hizmet müdahalesi kapsamında çocukla, ailesi ile ve sosyal çevresi ile mesleki görüşme ve değerlendirmeler yapılan çocukların yararlanacağı hizmet modeli ile uyumlu olarak Ç.K.K.'ye göre bir veya birden fazla koruyucu ve destekleyici tedbirler talep edilmektedir. Bu kapsamda alınan ilk tedbirin ardından yararlanacağı hizmet modeli belirlenen çocuklar hakkında değerlendirme sürecinin ardından alınan tedbir türlerine bakıldığında; her iki yılda birime teslim edilen çocukların %49,4'ü (39 çocuk) hakkında danışmanlık tedbiri, %3,8'i (3 çocuk) hakkında eğitim tedbiri, %29,1'i (23 çocuk) hakkında bakım tedbiri, %25,3'ü (20 çocuk) hakkında sağlık tedbiri alınmış; %1,3'ü (1 çocuk) hakkında herhangi bir tedbir alınmamıştır.

Tablo 16. *ÇOKİM'e teslim edilen çocukların yararlandırıldığı hizmet modellerine ait bilgiler*

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yararlanılan hizmet modeli		
Aileye teslim	50	63,3
Kuruluşuna teslim	8	10,1
ÇODEM'e nakil	13	16,5
ÇEKOM'a nakil	4	5,1
Çocuk Evleri Sitesine tertip	4	5,1
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocuklar hakkında yapılan sosyal hizmet müdahalesi sonucunda, çocuk hakkında uygulanacak hizmet modeli belirlenmektedir. Kurumun nihai amacı olan hizmet modeli belirlemede, çocukların yararlandıkları hizmet modellerine bakıldığında; her iki yılda birime teslim edilen çocukların %63,3'ünün (50 çocuk) ailesine, %10,1'i (8 çocuk) kayıtlı olduğu ve koruma altında bulunduğu kuruluşuna teslim edildiği; %16,5'inin (13 çocuk) Çocuk Destek Merkezi'ne, %5,1'inin (4 çocuk) Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi'ne bağlı çocuk evlerine, %5,1'inin (4 çocuk) Çocuk Evleri Sitesi'ne tertip edildiği bulunmuştur.

Tablo 17. ÇOKİM'de kaldığı süre zarfında çocukların davranışlarına ait bilgiler

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
İzinsiz terk/kaçma davranışı		
Evet	8	10,1
Hayır	71	89,9
Kendini yaralama/intihar girişimi		
Evet	11	13,9
Hayır	68	86,1
Toplam	79	100

Birime teslim edilen çocuklar, birimde kaldıkları süre zarfında birimin kurallarına uymayabileceği gibi, riskli davranışlar da gösterebilmektedir. Yapılan araştırmada her iki yılda birime teslim edilen çocukların birimde kaldıkları süre zarfında %10,1'inin (8 çocuk) birimi izinsiz terk etme/birimden kaçma, %13,9'unun (11 çocuk) kendini yaralama davranışı veya intihar girişiminde bulunduğu görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

ÇOKİM'le ilgili yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, birime teslim edilen çocukların istismar ve ihmal mağduru olduğu, buna yanı sıra birime teslim edilen çocukların bir kısmının duygusal ve davranışsal bozukluklar yaşadığı ve çocukların bir bölümünün de ailesi ve sosyal çevresine uyum sorunu yaşayan çocuklar olduğu bulunmuştur. Birimde görevli meslek elemanınca, birime teslim edilen çocukların duygusal ve davranışsal özellikleri, çocuğun sosyal çevresi ve aile ilişkileri, çocuğa etki edecek olası risk faktörleri ve çocuk üzerindeki etkileri değerlendirilerek çocuk hakkında uygulanacak sosyal hizmet müdahalesi belirlenmektedir.

Araştırmaya verilen iznin sınırları doğrultusunda çalışma tamamlandığından araştırma kapsamına çocukların ÇOKİM'de kalış süreleri dâhil edilmemiştir. Birimde çocukların kalış süresi ÇOKİM'lerin kuruluş ve işleyişine ilişkin son düzenlemeyi getiren Çocuk Hizmetlerine İlişkin 2012/15 sayılı genelgede en fazla 8 gün olarak belirlenmiştir. Birimde kalan çocukların duygusal ve davranışsal özellikleri ve uğradıkları ihmal ve istismar türü değerlendirildiğinde, çocuklar hakkında en kısa zamanda uygun sosyal hizmet modellerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Ç.K.K. başta olmak üzere, çocuk ve ailesi ile ilgili alınacak koruyucu ve destekleyici tedbirlerin alındığı birimde, sosyal hizmet müdahalesi çocukla birlikte diğer aile bireylerini ve çocuğun sosyal çevresini de kapsayabilmektedir. Bu kapsamda uygulanan sosyal hizmet müdahalesi bireyle birlikte, bireyin içinde yaşadığı aile ve arkadaş çevresini, temas ettiği sosyal sistemleri değerlendiren sistem yaklaşımıdır. Birime teslim edilen çocuklarla ilgili yapılan mesleki çalışma sürecinde çocukla, ailesiyle, devam ettiği veya kayıtlı olduğu okulu ve yaşadığı sosyal çevre ile görüşmeler yapıp çocuğa uygulanacak sosyal hizmet müdahalesinin belirlenmesi gerekmektedir.

Birime teslim edilen çocukların teslim edilme nedenleri arasında %63,3 ile (50 çocuk) evden kaçma nedeni yer almaktadır. Bu durum çocukların maruz kaldığı şiddetin, ihmal ve istismarın bir sonucu olabilmektedir. Örneğin evden kaçma nedeni ile birime teslim edilen 50 çocuktan %28'inin (14 çocuk) aynı zamanda cinsel istismar mağduru olduğu bulunmuştur. Çocukların %38'inin (30 çocuk) birime gelmeden en az bir kez intiharı düşünmüş veya intihar girişiminde bulunmuş olması ve %32,9'unun (26 çocuk) en az bir kez kendine zarar verici ve kendini yaralayıcı davranışta bulunmuş olması birime gelen çocukların özelliklerinde yine önemli bir sonuçtur. Birime teslim edilen çocukların ebeveynlerinden babaya ait özellikler değerlendirildiğinde, çocukların %24,1'inin (19 çocuk) babasının alkol kullanması, ebeveynlere ait bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Bu sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde çocukların hem duygusal ve davranışsal özellikleri hem de aile özellikleri birer risk etkeni olarak tanımlanabilir.

Yapılan araştırmada cinsel istismar mağduru çocukların 13'ünün psikososyal desteğe ihtiyaç duyması nedeniyle koruma altına alınarak ÇODEM'lere tertip edildiği bulunmuştur. Cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkisi ve cinsel istismarın çocuk açısından algılanma şekli değerlendirildiğinde, cinsel istismara uğrayan çocukların birçok kez suçluluk hissettiği görülmektedir. Nitekim Bilgin (2015) tarafından 2015 yılında ÇODEM'lerde koruma ve bakım altında bulunan cinsel istismar mağduru 54 kız çocuğuyla yapılan bir araştırmada, çocukların %57,7'nin (31 çocuk) kendini suçlu hissettiği, %38,9'unu (21 çocuk) suçlayan birilerinin olduğu bulunmuştur. Uğradığı cinsel istismar sonrası, belirlenen sosyal hizmet müdahalesi çerçevesinde zorunlu olarak koruma altına alınması gereken ve bu sebeple yaşam alanından, ailesinden,

sosyal çevresi ve arkadaş çevresinden, öğrenim gördüğü eğitim kurumundan ayrılmak durumunda kalan cinsel istismar mağduru çocuklar cezalandırıldığını düşünerek suçluluk hissetmekte ve olayın kendi suçu olduğunu düşünmektedir.

Birime teslim edilen 79 çocuğun yararlandığı hizmet modeli değerlendirildiğinde, çocukların %63,3'ü (50 çocuk) hakkında Ç.K.K.'ya göre en az bir veya birden fazla koruyucu ve destekleyici tedbir kararı (danışmanlık, eğitim, sağlık tedbirleri) alınarak veya hiçbir tedbir alınmasına gerek görülmeden ailesine teslim edilmiştir. Bu sonuç, 50 çocuğun henüz kurum bakımına temas etmeden yaşadığı duygusal/davranışsal, ailevi ve sosyal çevresindeki sorunların mesleki müdahale ve mesleki çalışmalarla çözülebileceğini göstermektedir.

Yapılan araştırmada birime teslim edilen 79 çocuğun %63,3'ünün (50 çocuk) ailesine teslim edildiğinin bulunması, bizlere mağdur çocukların kurum bakımına temas etmeden ailesi ve sosyal çevresi içerisinde müdahale edilebileceğini, mesleki çalışmaların kurum bakımına temas etmeden gerçekleştirilebileceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Bilgin, Özkan. (2015) Cinsel istismar mağduru çocukların psiko-sosyal durumlarının istismara ait özellikler açısından tanımlanması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Temel Kanunu R.G.: 27.05.1983 Sayı:18059
cocukhizmetleri.aile.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015

Ceza Muhakemesi Kanunu R.G.: 17.12.2014 Sayı:5271 www.mevzuat.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu R.G.: 15.07.2005 Sayı:25876

Çocuk Koruma Kanunu'na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik R.G.: 23.12.2006 Sayı: 26386
cocukhizmetleri.aile.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015

Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği R.G.: 04.09.2009
Sayı:27339 cocukhizmetleri.aile.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015

Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ile Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği R.G.:08.11.2010 Sayı:27753
cocukhizmetleri.aile.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015

633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. Kanun Hükmünde Kararnamenin Tarihi 03.06.2011

Çocuk Hizmetlerine İlişkin Genelge 2012/15. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tarih: 07.05.2012, Sayı: 23
cocukhizmetleri.aile.gov.tr Erişim Tarihi 25.12.2015